

عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در مواجهه با بحران یمن*

محمدحسین کمالی** - دکتر حمید احمدی***

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

چکیده

اگرچه تا سال ۱۹۹۰ یمن تا حدود زیادی عاری از یک دولت واحد بود، اما انحلال تدریجی تمامیت ارضی این کشور باعث نگرانی جامعه جهانی شده و طی سال‌های اخیر تبدیل به بدترین بحران بشردوستانه جهان گردیده است. در این بین سازمان‌های بشر دوستانه زیادی برای کاهش آلام غیرنظامیان یمن کمک‌های خود را چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیرمستقیم به این کشور ارسال نموده‌اند که یکی از این سازمان‌های بشردوستانه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بوده است. در این پژوهش که از حیث موضوعی، توصیفی - تحلیلی می باشد، تلاش بر این است تا ضمن پرداختن به بحران یمن و علل توجه سازمان‌های بشردوستانه به این کشور، عملکرد این سازمان در مورد کاهش آسیب‌های انسانی و غیرانسانی ناشی از بحران‌های داخلی نیز مورد بحث و بررسی قرار گیرد. لذا پژوهش حاضر با این پیش فرض که فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ باعث گسترش امنیت و کاهش صدمات ناشی از مخاصمات در حوزه غیرنظامیان، زنان و کودکان در بحران یمن شده است، به دنبال پاسخ به این پرسش می باشد که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در مواجهه با بحران یمن چه عملکردی داشته است؟

کلیدواژگان: یمن، بحران، سازمان‌های بشردوستانه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

مقدمه

سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی نماد جامعه مدنی جهانی، تجلی مشارکت نهادین شهروندان در تصمیمات مرتبط با روح کلی حاکم بر جامعه بین‌المللی و اتخاذ تصمیمات جمعی و دلیلی بر دموکراتیک‌سازی نظم بین‌المللی هستند. اگر چه این سازمان‌ها توانایی و ابزارهای مشابه دولت‌ها را ندارند، اما در نتیجه ضرورت همبستگی جهانی برای مشارکت در تحقق مطالباتی چون صلح، توسعه، حقوق بشر و محیط زیست بر مبنای همکاری آگاهانه و سازمان یافته تک تک افراد شکل

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد محمدحسین کمالی با راهنمایی دکتر حمید احمدی است.

** دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، دانشکده الهیات، حقوق و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

*** استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران. / نویسنده مسئول / ایمیل: hahmadi@ut.ac.ir

گرفته‌اند. این سازمان‌ها حول هسته اصلی ارزش‌ها یعنی «بشریت» و برای تأمین امنیت انسانی در حال فعالیت هستند و البته شمار زیادی از آن‌ها به طور روزافزونی در فرآیند صلح ایفای نقش می‌کنند. درگیری مسلحانه یکی از مشخصه‌های اصلی جامعه بشری کنونی است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC) حدوداً یک قرن و نیم پیش برای حفظ جدی از انسانیت در بحبوحه جنگ و بحران ایجاد شد.

همچنین این کمیته می‌کوشد از طریق ارتقای حقوق بین‌المللی بشردوستانه (IHL) و بخش کوچک اما مهمی از آنچه به عنوان نظام بین‌المللی حقوق بشر (IHRL) شناخته می‌شود، یعنی برخی قواعد بنیادین حمایت‌کننده از افراد در شرایط خشونت، از درد و رنج جلوگیری کند. در حال حاضر منطقه خاورمیانه شاهد حادثه‌ترین بحران‌هایی است که پس از پایان جنگ‌های جهانی و پس از فروپاشی امپراتوری عثمانی با آنها مواجه بوده است. از این رو، در چنین وضعیتی، طرز رفتار طرفین منازعات با توجه به پیامدهای بشر دوستانه آنها بسیار نگران‌کننده است. به منظور مقابله با تنازع جهت بقا، تا حد زیادی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان یک مؤسسه خصوصی سوئیس ایده تلطیف آثار جنگ را عینیت بخشیده است؛ زیرا این نهاد همواره درصدد ایجاد موازنه آشتی میان مفهوم ضرورت نظامی و کرامت ذاتی انسانی است و از طرق مختلف به اعمال این تعادل که هدف حقوق بشردوستانه است، کمک می‌کند.

چنانچه یکی از بحران‌های حال حاضر در خاورمیانه بحران یمن می‌باشد که از ژانویه ۲۰۱۱ علیه حکومت علی عبدالله صالح جهت انجام اصلاحات در این کشور شروع شد.

بنابراین پژوهش حاضر که از حیث موضوعی، تحقیقی توصیفی-تحلیلی می‌باشد، با این پیشفرض که فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ باعث گسترش امنیت و کاهش صدمات ناشی از مخاصمات در حوزه غیرنظامیان، زنان و کودکان در بحران یمن شده است، به دنبال پاسخ به این پرسش می‌باشد که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در مواجهه با بحران یمن چه عملکردی داشته است؟ معمولاً در تحقیقاتی که ماهیت توصیفی دارند، شاید آوردن فرضیه زیادکارآمد و مفید نباشد؛ چون معمولاً در تحقیقات کمی که جنبه آماری دارند و محقق در آنها به دنبال تبیین و علل یابی یک مسئله و ارتباط چندین مقوله یا مؤلفه با همدیگر می‌باشد، ذکر فرضیه مرسوم می‌باشد. در این تحقیق نیز به مقتضای نوع پژوهش که توصیفی می‌باشد، آوردن فرضیه شاید زیاد مناسب نباشد. با این وجود این پیشفرض وجود دارد که فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ باعث گسترش امنیت و کاهش صدمات ناشی از مخاصمات در حوزه غیرنظامیان، زنان و کودکان در بحران یمن شده است.

۱- پیشینه

هر مسئله و موضوعی با توجه به ماهیت آن ممکن است از ابعاد مختلفی مورد بررسی قرار گیرد. چنانچه در این راستا گاهی تحقیقات مختلف می‌توانند به عنوان مکمل همدیگر محسوب گردند. در مورد موضوع پژوهش حاضر، هر چند تحقیقاتی قبلاً انجام شده که تا حدودی با موضوع حاضر

همپوشانی و قرابت دارند، اما از حیث زمینه‌ای و همچنین اهداف و ماهیت پژوهش پیش رو، تابحال تحقیقی به این صورت شکل نگرفته است. هرچند از پژوهش‌هایی که قبلاً در این زمینه شکل گرفته است، هم می‌توان به عنوان راهنما در مسیر نگارش این پژوهش و هم به عنوان جمع‌بندی از آنها بهره برد. مثلاً پوردانش، غفاری هشجین و باقری دولت‌آبادی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی علل تداوم بحران یمن براساس نظریه‌ساخت‌یابی» به این نتایج رسیده‌اند که تأثیر متقابل دو دسته عوامل ساختاری (ساختارهای داخلی یمن، موازنه قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی و ژئوپلیتیک) و کارگزاری (دولت ورشکسته یمن، بازیگران منطقه‌ای، بازیگران غیردولتی و سازمان ملل متحد) موجب گردیده تا این بحران همچنان تداوم داشته باشد. عباس زاده فتح‌آبادی و رازانی (۱۴۰۰) در تحقیق خویش با عنوان «بررسی نقش شورای امنیت در بحران یمن (۲۰۱۸-۲۰۱۱)» در صدد بوده‌اند تا با رویکردی حقوقی به بررسی عملکرد و فعالیت سازمان ملل در مواجهه با بحران یمن و سازمان‌های دولتی دخیل در آن بپردازند، ولی هیچ اشاره‌ای به سازمان‌های مردم‌نهاد دخیل در این بحران نداشته‌اند. لطفی و نورمحمدی (۱۴۰۰) در نوشتار خویش با عنوان «استمرار بحران در یمن و ریشه‌های درونی آن» به این نتایج رسیده‌اند که عوامل مختلف داخلی چون تعارض شدید میان بازیگران هویتی در پرتو عدم پاسخ به نیازهای مادی و معنوی آنها توسط دولت و به تبع آن تقویت دولتی حامی پرور و قبیله‌محور در یمن قبل از بحران فعلی موجب تشدید تعارض میان گروه‌های هویتی و بازیگران داخلی شده‌است.

مطالعات بین‌المللی زیادی نیز سعی داشته‌اند تا به این موضوع بپردازند. مثلاً لاف (۲۰۲۳) در مقاله‌ای با عنوان «یمن: درگیری و صلح»، هاوس (۲۰۲۳) در گزارشی با عنوان «بحران یمن: پایانی در پیش است؟»، الحادری، علم، احمد و الصبری (۲۰۲۳) در نوشتاری با عنوان «بحران، بلا یا و فجایع در یمن و مردم آن» و رایبسون (۲۰۲۳) نیز در مقاله‌ی خویش با عنوان «تراژدی یمن: جنگ، بن‌بست و رنج» در تلاش بوده‌اند تا جدیدترین مطالعات را روی کشور یمن، بحران آن و کمک‌هایی که قادر خواهند بود تا مقداری به این بحران التیام و مرهم ببخشند، انجام دهند و تلاش عمده آنها در این مقالات صرف این بوده که چرا بحران یمن شکل گرفته و چه راه‌هایی برای کنترل آن وجود دارد.

بنابراین ملاحظه می‌گردد که با تکیه بر آنچه ذکر شد، تحقیقات پیشین معمولاً در تلاش برای تبیین و علت‌یابی مسئله مذکور برآمده‌اند و در هیچ‌کدام صراحتاً و مستقیماً به موضوع کمک‌های خیرخواهانه به آنها پرداخته نشده‌است. بنابراین، توجه به نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان یک سازمان غیردولتی در بحران یمن در راستای کمک به کاهش درد و رنج بشری در این کشور را می‌توان به عنوان وجه نوآوری این پژوهش قلمداد نمود.

۲- چارچوب مفهومی

اصطلاح سازمان‌های غیردولتی برای اولین بار توسط انجمن اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد در ۲۷ فوریه ۱۹۹۵ به کار گرفته شد. از آن زمان تاکنون هنوز تعریف جامع و مانعی که مورد قبول اکثر صاحب‌نظران باشد ارائه نشده‌است. یکی از اولین مشکلات در این زمینه، عدم ثبات در استفاده

از اصطلاح مذکور می‌باشد (محمدی، ۱۳۷۳: ۲۴۸)؛ (Mohamadi, 1994: 248). سازمان ملل و ارگان‌های بین‌المللی عنوان‌های (N.G.O) و (C.B.O) را به سازمان‌هایی اطلاق می‌کنند که در فعالیت غیرانتفاعی توسط امداد رسانی و کمک به اقشار فقیر و آسیب‌پذیر فعال هستند (خورشیدوند، ۱۳۸۸: ۳۷)؛ (Khourshidvand, 2009: 37). عمده‌ترین هدف‌های ایجاد سازمان‌های مردم‌نهاد در غالب نیازهای اجتماعی بوده که عبارتند از: اول، جلب مشارکت (بسیج عمومی)؛ دوم، جذب سرمایه (بسیج منابع)؛ سوم، اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی (ارتباطات)؛ چهارم، ایجاد، گسترش و تقویت هماهنگی بین دولت و مردم (هماهنگی)؛ پنجم، گسترش نظارت عمومی؛ ششم، افزایش بهره‌وری؛ هفتم، ارزیابی و ارزشیابی عمومی؛ هشتم، ایجاد، گسترش و تقویت تفاهم بین ملل مختلف؛ و نهم، پایداری در تولید مصرف (خورشیدوند، ۱۳۸۸: ۳۷)؛ (Khourshidvand, 2009: 37).

در شکل زیر تلاش بر این است تا به طبقه‌بندی انواع سازمان‌ها اشاره گردد:

شکل ۱. انواع سازمان‌های غیردولتی از کلان به خرد بر اساس دامنه عملیات آنها

Figure 1. Types of NGOs from macro to micro based on their scope of operations

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)؛ (Authors, 2023)

بر این اساس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یک سازمان غیردولتی غیرانتفاعی در سطح ملی می‌باشد که بی‌طرف، بی‌غرض و مستقل است. این کمیته در سال ۱۸۶۳ توسط هانری دونان مؤسس نهضت صلیب سرخ و هلال احمر و چند تن از همراهان وی تأسیس شد که شعار آن «نیکوکاری در زمان جنگ» می‌باشد و همواره در تلاش است تا به کمک‌های بشردوستانه در برابر بلاهای طبیعی و زیست محیطی (سیل، زلزله و...) یا غیرطبیعی (مخاصمات بین‌المللی، خشونت‌های داخلی و...) اقدام نماید (امام زاده‌ای و همکاران، ۱۴۰۱)؛ (Emamzadeei et al., 2022).

چنانچه با نگاهی کلی به عملکرد این کمیته در زمان و مکان‌های مختلف، می‌توان گفت که این نهاد همواره دو عرصه دیپلماتیک و نبرد را مدنظر داشته است. در عرصه دیپلماتیک بعد از تأسیس کمیته در سال ۱۸۶۳ بود که پیشنهاد هماهنگی، تشکیل، اتحاد و ارتقاء جمعیت‌های امدادی در داخل هر کشور برای رسیدگی به مجروحان و همچنین تصویب کنوانسیون‌های جهت بهبود وضعیت مطرح و ارائه گردید. با این اهداف، اولین کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ با کمک و یاری کمیته در سال ۱۸۶۷ در پاریس برگزار گردید. چنانچه این نوآوری و بدعت با کنفرانس برلین در خصوص تأسیس دفتر امداد و اطلاعات برای اسیران جنگی در سال ۱۸۶۹، کنفرانس‌های ژنو (۱۸۸۴)، وین (۱۸۹۷)، صلح لاهه، سن پترزبورگ و لندن تداوم و تثبیت پیدا کرد. بعد از آن نیز کنفرانس واشنگتن پیرامون کمک به زندانیان جنگی و کنفرانس ژنو پیرامون نقش صلیب سرخ در جنگ داخلی در سال ۱۹۲۱ منجر به گسترش مداخله بیشتر کمیته گردید. همین کنفرانس‌ها و نشست‌ها خود از یک طرف مهر تأییدی بر تداوم فعالیت‌های این کمیته و از طرف دیگر، فصل جدیدی را در این نهاد ایجاد نمود که به واسطه آن، مقررات نهضت صلیب سرخ و هلال احمر با مقررات و اصول مبتنی بر حقوق بشردوستانه بین‌المللی منطبق و کم‌کم نظام حقوقی حاکم بر کمیته ترسیم گردید (Ojeda, 2023).

در صحنه نبرد نیز می‌توان عملکرد این کمیته را بر حسب گذر زمان بررسی و تحلیل نمود؛ بدین شکل که در مرحله طفولیت، کمیته تنها به بعد دیپلماتیک محدود نبوده و همواره در تلاش بوده است تا خط مشی‌های خود را از واقعیت‌های موجود و وضعیت‌های عینی درک و اخذ نماید. در واقع عملکرد کمیته در عرصه نبرد، از ابتدای تأسیس تا شروع جنگ جهانی اول از یک رفتار مبتنی بر آزمون و خطا، تزلزل‌وار و همچنین تکراری حکایت داشته است. این رفتارها خود شامل موارد مختلفی چون امدادسانی به بیماران، مجروحین و زندانیان جنگی، کمک در راستای ارتقای اعمال کنوانسیون ژنو با هدف کمک به افراد آسیب دیده، تأسیس آژانس‌های امداد بین‌المللی به عنوان اهرم‌های اجرایی این کمیته، تلاش در راستای برقراری نظم، انسجام و اتحاد میان کمیته‌های تازه شکل گرفته، ارزیابی نیازها از طریق تشکیل جمعیت‌های امدادی در هر کشور و ... می‌گردد. در مرحله جنگ جهانی اول، تحولات گسترده‌ای رخ داد که همین تحولات باعث بروز چالش‌هایی نظیر چارچوب حقوقی، بازدید از زندانیان اردوگاه‌ها، حمایت از زندانیان جنگی، تفسیر مقررات حقوق بشردوستانه و ... گشت. در دوره بین دو جنگ جهانی نیز این کمیته سعی نمود تا با تکیه بر گذشته‌های خود، محورهایی چون ایجاد محدودیت در بمباران‌ها از طریق تأسیس بیمارستان‌ها و مناطق امن و مکان‌های خاص، ممنوعیت جنگ شیمیایی و باکتریالوژی، برطرف کردن نقاط ضعف مقررات حاکم و ... در نظر بگیرد. اما اوج گسترش اقدامات این کمیته در حوزه‌های مختلف به مقاطع زمانی مربوط به جنگ جهانی دوم بر می‌گردد. جایی که اقداماتی چون حمایت از سربازان بیمار و مجروح در جنگ‌های دریایی و زمینی، غیرنظامیان تحت‌اقتدار دشمن، زندانیان جنگی، جمعیت غیرنظامی و اقدامات امدادی را شامل می‌شد (Ojeda, 2023).

در کل می‌توان گفت که این کمیته همواره در تلاش بوده است تا اصولی نظیر انسانیت، بی‌طرفی،

بی‌غرضی، خدمات داوطلبانه، نداشتن وابستگی، جهان‌شمولی و یگانگی را مطمح نظر قرار داده و بر اساس آنها بتواند به حمایت از جوامع و افراد آسیب دیده اقدام نماید.

۳- تاریخچه بحران یمن؛ بررسی وضعیت اجتماعی و سیاسی

یمن از سال ۲۰۱۵ درگیر جنگ داخلی شده است. چنددستگی سیاسی در کشور و تنش‌های مداوم، مداخلات بین‌المللی و جنگ افروزی‌های کشورهای مداخله‌گر موجب شده تا یمن پس از گذشت چند سال همچنان روی آرامش به خود نبیند. این درگیری‌ها تأثیرات مخربی بر شاخه‌های مختلف اقتصادی به خصوص در بخش‌های کشاورزی، شیلات، دامپروری و همچنین بر منابع نفتی کشور داشته است. درگیری بین گروه‌های مختلف موجب گردیده است تا یمن به بدترین وضعیت بشردوستانه در جهان برسد و همچنان نیازمند کمک سازمان‌های بین‌المللی زیادی برای کمک به وضعیت زندگی و معیشت مردم گردد. لذا بحران سیاسی در یمن نه تنها موجب مداخلات نظامی و ایجاد ائتلافات کشورهای منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای و همچنین مداخله در امور داخلی این کشور گردیده، بلکه به وضعیت اسفبار بشردوستانه نیز دامن زده است. در نتیجه با توجه به اینکه حتی قبل از شروع درگیری، این کشور یکی از فقیرترین کشورها در منطقه غرب آسیا بوده است، لذا با گذشت چند سال از شروع درگیری، وضعیت کشور رو به وخامت گذاشته و موجبات افت شدید اقتصادی و فروپاشی خدمات عمومی و ضروری را نیز فراهم آورده است.

در خصوص وضعیت اجتماعی در یمن باید گفت، جامعه یمن جامعه‌ای قبیله‌ای است که در آن رسم و عرف قبیله گاه حتی از قانون داخلی الزام‌آورتر است. قبایل در این جامعه فراتر از فعالیت فرهنگی و جامعه‌پذیری و شاید مؤثرترین نهاد برای ورود به زندگی سیاسی باشند. بسیاری از مقامات دولت یمن از قبایل سرشناس و اثرگذار هستند. علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور سه دهه‌ای یمن، خود عضوی از فدراسیون قبایل حاشد است که از اثرگذاری قابل توجهی در یمن برخوردار است و رؤسای آن (خاندان الأحمر) اغلب از مقامات سیاسی مهم بوده‌اند. در واقع قدرت قبایل و قبیله‌ای بودن جامعه قدرت اعمال نفوذ دولت و حرکت آن به سمت اقتدارگرایی را مهار می‌کند (صادقی و احمدیان، ۱۳۸۹: ۲۵۸)؛ (Sadeghi & Ahmadian, 2009: 258).

عدم یکپارچگی قومی و مذهبی در یمن موجب شده است تا دولت - ملت در این کشور متشتت و چندپاره شود و جامعه به گروه‌های قومی - مذهبی گوناگون و متعارضی تقسیم شود. این وضعیت از یک سو موجب به وجود آمدن هویت‌های مختلف شده و از سوی دیگر از بازتولید هنجارها و ارزش‌های مشترک جلوگیری می‌کند و در نهایت سبب از هم گسیختن جامعه می‌شود. در این شرایط گروه‌های متعارض قومی که دارای منافع متضاد هستند با یکدیگر به مقابله می‌پردازند (نیاکویی و اعجازی، ۱۳۹۵: ۴۵)؛ (Niakouie & Ejazi, 2015: 45).

در خصوص وضعیت سیاسی نیز در یمن در ۲۳ نوامبر ۲۰۱۱ رئیس‌جمهور صالح برنامه شورای همکاری خلیج فارس را برای انتقال سیاسی امضاء کرد و موافقت نمود که اختیارات دفتر وی را به معاون خود، عبدالربه منصور هادی منتقل کنند. این روند طولانی مذاکرات بین آوریل و مه ۲۰۱۱ با

کمک عربستان، ایالات متحده، انگلیس و اتحادیه اروپا انجام شد که حاصل این توافق یک چارچوب اساسی برای انتخابات زودرس ریاست جمهوری و به دنبال آن اصلاحات قانون اساسی، همه‌پرسی قانون اساسی و در نهایت انتخابات جدید پارلمانی بود (Clifford et.al., 2018: 7).

با توجه به محدودیت‌های پژوهش از حیث حجم مطالب، ذیلاً و در قالب جداولی تلاش می‌گردد تا نخست به وقایع مهم زمانی، سپس گروه‌های اسلام‌گرا و جهت‌گیری آنها، گروه‌های اصلی درگیر در یمن و در نهایت سلسله جنگ‌های دولت یمن با حوثی‌ها اشاره گردد:

سال	وقایع
2004	- اولین شورش حوثی‌ها در شمال
2005	- احیای درگیری بین نیروهای دولتی و شورشیان حوثی
2007	- عبدالملک الحوثی پس از سه ماه درگیری بین این گروه‌ها، آتش بس را با نیروهای دولتی قبول کرد.
2008	- درگیری بین دولت و شورشیان حوثی - حمله القاعده به سفارت ایالات متحده در صنعا
2009	- ارتش یمن علیه شورشیان حوثی اقدام کرد. ده‌ها هزار نفر در محل قرار گرفته‌اند.
2011	- رئیس‌جمهور صالح موافقت کرد که قدرت را به معاون خود هادی واگذار کند.
2012	- هادی هنوز قادر به مقابله با حملات مداوم القاعده در پایتخت صنعا نیست.
2014	- هیئت رئیسه در سال ۲۰۱۴ تصویب کرد که یمن فدراسیون شش منطقه‌ای برای اسکان حوثی‌ها شود. - هادی به دنبال دو هفته اعتراض ضد دولتی، دولت خود را در آگوست متهم کرد. - حوثی‌ها کنترل سرمایه را به دست می‌گیرند و پیش‌نویس قانون اساسی را رد می‌کنند.
2015	- حوثی‌ها شورای ریاست جمهوری را به جای هادی که به عدن گریخته بود، تعیین کردند. - داعش حملات عمده‌ای را در یمن انجام می‌دهد که در ماه مارس ۱۳۷ نفر کشته شدند. - جنگ داخلی در حالی آغاز شد که ائتلاف به رهبری سعودی حملات هوایی را علیه اهداف حوثی آغاز کرده و محاصره دریایی را تحمیل کند.
2016	- داعش مسئولیت حملات مختلفی را در منطقه عدن به عهده گرفته است.
2017	- شیوع وبا ۲، ۱۰۰ را می‌کشد و ۹۰۰۰۰۰ نفر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. - رئیس‌جمهور سابق صالح در پایتخت صنعا کشته شد.
2018	- جدایی طلبان یمن جنوبی (با حمایت امارات) کنترل عدن را در ژانویه به دست می‌گیرند. - هر دو طرف موافقت خود را برای انجام مذاکرات در سوئد انجام دادند.
2004	- اولین شورش حوثی‌ها در شمال

جدول ۱. وقایع مهم زمانی در یمن

Table 1. Important historical events in Yemen

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)؛ (Authors, 2023)

مقوله‌ها	رهبران یا سازمان‌های اصلی	مشارکت حزبی	وفاداری به نظام	رویارویی با دولت	مخالفت با دیگر گروه‌ها
اخوان المسلمین	جماعت یمنی اصلاح (حزب اصلاح)	بله	خیر	خیر	بله
زیدی‌ها	حزب الحق (حوثی‌ها)	بله	خیر	بله	بله
گروه‌های جهادی	وابستگان به القاعده	خیر	خیر	بله	بله
سلفی‌ها	مقبل ابن هادی الوادعی	خیر	بله	خیر	بله
صوفی‌ها	دارالمصطفی	خیر	بله	خیر	خیر

جدول ۲. گروه‌های اسلام‌گرا در یمن و جهت‌گیری سیاسی آنها

Table 2. Islamist Groups in Yemen and their Political Positions

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)؛ (Authors, 2023)

دولت جمهوری یمن (ROYG)؛ دولت شناخته شده بین‌المللی یمن از سال ۲۰۱۲ توسط عبدالربه منصور هادی به عنوان رئیس‌جمهور موقت انتخاب شد تا جایگزین رئیس‌جمهور علی عبدالله صالح که ۳۳ سال در قدرت بود، گردد. دولت هادی از سال ۲۰۱۵ توسط ائتلاف به رهبری عربستان سعودی حمایت می‌شود.
نیروهای حوثی؛ جنبش حوثی‌ها (همچنین با نام انصارالله یا پارتیزان خدا شناخته می‌شود) یک جنبش عمدتاً سیاسی و شورشی احیا کننده شیعه زیدی است که در استان شمالی یمن در صعدة، تحت رهبری اعضای خانواده حوثی شکل گرفته است. این گروه تا ۲۰۱۷ با رئیس‌جمهور پیشین علی عبدالله صالح متحد بودند.
القاعده در شبه جزیره عربستان (AQAP)؛ این گروه از سال ۲۰۰۹ به عنوان جانشین اعضای قبلاً فعال AQ در این کشور فعالیت کرده است و از آن زمان تاکنون بیشترین فعالیت را در استان‌های جنوبی یمن داشته است. (AQAP) از حمایت برخی قبایل داخلی برخوردار بوده است و از سال ۲۰۱۵، قلمروی ساحل جنوبی یمن را با درجات مختلفی از موفقیت‌ها در دست گرفته و آن را حفظ کرده است. این گروه همچنین اقدام به انجام عملیاتی در ایالات متحده و اروپا نموده است.
شورای انتقالی جنوبی (STC)؛ یک جنبش جدایی طلب جنوبی است که از بهار سال ۲۰۱۷ توسط امارات متحده عربی حمایت می‌شود، شورای انتقالی جنوبی توسط سرلشکر آیداروس ال زبیدی یمنی، فرماندار پیشین عدن رهبری می‌شود. شورای انتقالی جنوبی و دولت هادی در مورد مشارکت حزب اصلی اسلام‌گرای اهل سنت یمن (الاصلاح) در دولت هادی اختلاف نظر داشته‌اند. در آگوست ۲۰۱۹، شورای انتقالی جنوبی کنترل عدن، پایتخت موقت یمن را به دست گرفت.

جدول ۳. گروه‌های اصلی درگیر در یمن (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Table 3. The Main Groups Involved in Yemen (Authors, 2023)

¹ Republic of Yemen Government (ROYG).

² Houthi Forces

³ also known as Ansar Allah or Partisans of God

⁴ Al Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP).

⁵ Southern Transitional Council (STC).

⁶ General Aidarous al Zubaidi

شماره	آغاز جنگ	دلایل و نتایج	پایان جنگ
اول	۲۰ ژوئن ۲۰۰۴	بعد از شکایت تعدادی از شهروندان حکومت محلی نیروهایی را به سمن مران، سکونت‌گاه حسین الحوثی فرستاد و پیروان حوثی سه سرباز را کشتند. سپس درگیری‌ها تا تبدیل شدن به جنگی تمام عیار ادامه یافت.	۱۰ سپتامبر ۲۰۰۴ پس از کشته شدن حسین الحوثی
دوم	۱۹ مارس ۲۰۰۵	از بدرالدین حوثی خواسته شد برای مشورت به صنعا برود. وی در بازداشت خانگی به سرد برد و پس از مدتی بدون ملاقات با رئیس جمهور گریخت. در نتیجه دولت جنگی علیه مناطق حوثی‌ها در سعهه به راه انداخت.	۱۳ آوریل ۲۰۰۵
سوم	۱۲ جولای ۲۰۰۵	پس از زد و خوردهایی، جنگ با پسر کوچکتر عبدالمالک الحوثی آغاز شد.	۲۸ فوریه ۲۰۰۶ جهت مهیا ساختن فضایی امن جهت انتخابات ریاست جمهوری در سپتامبر ۲۰۰۶
چهارم	۲۷ ژانویه ۲۰۰۷	این بار جنگ به دلیل اتهام دولت به حوثی‌ها در زمینه اخراج یهودیان از صعده و تلاش برای تجزیه دولت آغاز شد.	۲ فوریه ۲۰۰۸ با وساطت قطر و رسیدن به توافق نامه آتش بس
پنجم	می ۲۰۰۸	زد و خوردهایی که به جنگی طولانی انجامید؛ این جنگ به دلیل گسترش حیطه عمل حوثی‌ها و رسیدن آنها به منطقه بنی‌حشیش در نزدیکی صنعا و نیز حرف-سفیان با سایر جنگ‌ها متفاوت بود.	۱۷ جولای ۲۰۰۸ با پایان اعلام جنگ از سوی رئیس جمهور در سی امین سالروز رسیدن وی به قدرت
ششم	۱۱ اوت ۲۰۰۹	عربستان از مرزهای جنوبی به عنوان یکی از طرفین وارد جنگ شد. زد و خوردها و رویارویی‌های محدودی که به جنگی تمام عیار تبدیل شد.	این جنگ همچنان ادامه دارد و با ورود عربستان به آن دامنه‌اش گسترده-تر شد (در ۱۱ فوریه ۲۰۱۰ پایان یافت).

جدول ۵. جنگ‌های دولت یمن با حوثی‌ها

Table 5. The Yemeni Government's Wars with the Houthis

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)؛ (Authors, 2023)

۴- یافته‌ها

در این بخش به مهمترین قسمت تحقیق خواهیم رسید؛ بدین صورت که بعد از مروری کوتاه بر بحران یمن و علل شکل‌گیری آن، وضعیت بحران بشردوستانه در یمن و عملکرد کمیته بین‌المللی

صلیب سرخ در مواجهه با چنین بحرانی در سال‌های ۲۰۱۴ الی ۲۰۱۹ مورد بررسی واقع خواهد گردید.

در واقع با ادامه بحران یمن درگیری، افول شدید اقتصادی و از بین رفتن خدمات ضروری جمعیت زیادی از مردم را دچار آسیب‌پذیری‌های شدیدی نموده است. سازمان ملل متحد در چند سال گذشته این بحران را به عنوان یک وضعیت اورژانسی بشردوستانه سطح سه سیستم اعلام کرده است. پاسخ‌های سطح سه در پیچیده‌ترین و چالش‌برانگیزترین شرایط اضطراری بشردوستانه، هنگامی که بالاترین سطح بسیج در سیستم بشردوستانه مورد نیاز است، فعال می‌شوند. حتی قبل از تشدید درگیری، این کشور از فقر، ناامنی غذایی، سوء تغذیه، کمبود آب و تخریب زمین رنج می‌بردند. یمنی‌ها همچنین با درگیری مسلحانه، آوارگی، خطر قحطی و شیوع بیماری رو به رو هستند. بازیگران بشردوستانه نیز که مدت‌هاست در این منطقه آسیب‌پذیر جهان حضور دارند، در دو سال گذشته با تشدید درگیری اقدامات خود را شدت بخشیده‌اند، اما نیازها به سرعت در حال رشد هستند و سازمان‌های بشردوستانه سعی در گسترش اهداف خود دارند. استانداردهای بشردوستانه می‌تواند از آنها برای توسعه مداخلات، نظارت بر تأثیر آنها و تلاش برای کمک به کیفیت بالا و پاسخگویی به جمعیت آسیب دیده حمایت کند. یکی از این سازمان‌های بشردوستانه حاضر در یمن کمیته بین‌المللی صلیب سرخ جهانی است. چنانچه این سازمان طی سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۹ اقداماتی را در راستای حل بحران داخلی کشور یمن انجام داده که ذیلاً به آنها اشاره می‌شود:

۴-۱- عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در یمن در سال ۲۰۱۴

با توجه به محدودیت‌های دسترسی و افزایش خشونت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مجدداً فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده خود را مورد بررسی قرار می‌دهد و طبق آن، هزاران نفر بیشتر از آنچه در نظر گرفته شده بودند از امداد اضطراری بهره‌مند شدند، در حالی که تعداد کمتری از حمایت معیشتی برخوردار بودند. علیرغم گفتگوی سالانه با مقامات با هدف دستیابی همه‌جانبه به زندانیان، هیچ پیشرفتی در تأمین توافق پیشنهادی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ حاصل نشده است. برقراری ارتباط با مقامات، دارندگان سلاح، رهبران قبایل / مذاهب و جوامع ذی‌نفع، فضایی را برای اقدامات بشردوستانه در مناطقی که قبلاً غیرقابل دسترسی بودند مانند، الجوف و مارب ایجاد کرده است. با حضور کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان یک واسطه بی‌طرف، نیروهای دولتی و الحیراک ۲۱ نفر را بازداشت کردند، در حالی که نمایندگان خانواده‌ها / جامعه بقایای برخی از کشته شدگان در جنگ دریافت کردند.

کارمندان بهداشت، کارکنان جمعیت هلال احمر یمن، افراد مسلح و افراد دیگر از مهارت‌های کمک‌های اولیه خود برخوردار شدند و این باعث می‌شد که مراقبت از جان مجروحان احتمالی افزایش پیدا کند. بیست و دو بیمارستان در سراسر کشور از پشتیبانی موقت کمیته بین‌المللی صلیب

¹. Al-Hirak

سرخ، مواد پانسمان و کیت برای معالجه آسیب مجروحان جنگی را دریافت کرده و با این امکانات در مدیریت هجوم بیماران کمک می‌کردند (ICRC Annual Report, 2014: 510).

۴-۲- عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در یمن در سال ۲۰۱۵

اگرچه حوادث امنیتی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را مجبور به مقابله با برخی فعالیت‌ها در نیمه دوم سال کرد، اما کمیته متعهد شد تا بیشترین نیازهای بشردوستانه را در کشور برطرف کند. به طرفین درگیری یادآور شد که آنها به حقوق بین‌المللی بشردوستانه و سایر هنجارهای حاکم بر رفتارهای خصمانه متعهد بوده و از آنها خواسته شد که به تعهدات خود عمل کنند.

در طول وقفه کارگزارهای کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در نبردها، غیرنظامیان به دنبال خدمات اساسی بودند و منابع خود را مجدداً ذخیره کردند و تیم‌های جمعیت هلال احمر یمن مجروحان را تخلیه و بقایای انسانی را بازیافت کردند. مجروحان/بیماران به مراکز درمانی/بیمارستانهای پشتیبانی شده ICRC دسترسی یافتند. یک تیم جراحی ICRC به کارکنان دو بیمارستان در مناطق بحران زده کمک کرد تا هجوم بیماران را مدیریت کنند. مردم پس از تعمیرات تأسیسات آب، توزیع مواد غذایی/ لوازم خانگی و پروژه‌های پول در ازاء کار/نقل و انتقالات نقدی که برای رفع محدودیت‌های دسترسی مقیاس‌بندی شده‌اند، برخی از نیازهای اساسی‌شان را برآورده کردند. بازداشت‌شدگان در حبس دولت و افرادی که توسط گروه‌های مسلح نگهداری می‌شوند، از بازدیدهای ICRC برخوردار شدند. با این حال کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دسترسی کامل به همه بازداشت‌شدگان را نداشت (ICRC Annual Report, 2015: 521).

نقل و انتقالات و سایر کمک‌های اضطراری بویژه افراد آسیب‌پذیر که اکثر آنها بیجا شدند و تیمان بودند، برخی از نیازهای روزانه خود را با کمک ICRC برآورده کردند. نزدیک به ۱۸۰ هزار نفر غذا و بیش از ۱۱۰ هزار نفر نیز ملزومات زندگی دریافت کردند. در میان کسانی که غذا دریافت کرده‌اند، بیش از ۵۰ هزار نفر زن باردار/شیرده و کودکان زیر ۵ سال نیز مکمل‌های غذایی دریافت کرده‌اند تا به آنها در جلوگیری از سوء تغذیه کمک کند. در جنوب یمن صدها نفر از خانواده‌ها در ماه نوامبر با کمک کمک‌های غذایی جامعه ملی/ ICRC با اثرات یک طوفان موسمی مقابله کردند.

تعدادی خانوار آواره/ساکن (نزدیک به ۲۲,۱۰۰ نفر) - از جمله معلولین جسمی یا به سرپرستی زنان نقل و انتقالات نقدی دریافت کردند که به آنها امکان خرید مواد غذایی و ملزومات دیگر را می‌داد. بیش از ۱۵,۰۰۰ نفر از پروژه‌های نقدی برای کار بهره بردند. حدود ۸۹۰ خانوار تا حدودی ظرفیت‌های تولید مواد غذایی خود را از طریق نهادهای تولیدی از ICRC مانند دانه سیب زمینی برای کشاورزان در عمران بازسازی کردند. پیش از تشدید درگیری‌ها، بیش از ۱۵۱ زن در عدن و لاهیج در آموزش‌های حرفه‌ای شرکت کردند تا به آنها در اداره مشاغل کمک کنند (ICRC Annual Report, 2015: 523).

۳-۴- عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در یمن در سال ۲۰۱۶

در گزارش سال ۲۰۱۶ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تخمین می‌زند که تا به امروز ۶ هزار و ۵۰۰ نفر کشته و ۳۲۰۰۰ نفر زخمی شده‌اند. عددی که متأسفانه هر روز در حال افزایش است. در سراسر کشور، زیرساخت‌های غیرنظامی از جمله تأسیسات بهداشتی، ساختمان‌های عمومی و بازارها در اثر گلوله باران، حملات هوایی و جنگ زمینی به شدت آسیب دیده و نابود شده است. در مقایسه با سال گذشته، وضعیت انسان‌دوستانه همچنان ناخوشایند است که بیمارستان‌ها در تأمین تجهیزات، برق و سیستم‌های آب دچار اختلال شده‌اند و مواد غذایی و کالاهای اساسی دیگر در برخی مناطق بسیار کم است. تحویل مواد و کالاهای اساسی در مناطق قطع شده، همچنان یک چالش در سال ۲۰۱۶ بوده است. علاوه بر این، محدودیت در واردات کالا مانع از ورود مواد غذایی، دارو و سوخت کافی به کشور می‌شود. با این وجود و علیرغم محدودیت‌ها و چالش‌های مختلف از جمله حوادث امنیتی مکرر، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ حضور خود و عملیات خود را در یمن حفظ کرده و همواره در تلاش برای پاسخگویی به نیازهای بشردوستانه در حال رشد به روشی کاملاً بی‌طرفانه و خنثی است (Abdullah, 2016: 1).

۴-۴- عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در یمن در سال ۲۰۱۷

هرچه جنگ شدت گرفت و محدودیت‌های حرکتی شدیدتر شد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از همه طرف‌ها خواست که به IHL احترام بگذارند، از غیرنظامیان و زیرساخت‌های غیرنظامی در برابر حمله محافظت کنند و دسترسی مردم به خدمات اساسی و کمک‌های بشردوستانه را تضمین کنند. افراد زخمی و بیمار در بیمارستان‌های تحت حمایت ICRC از جمله آنهایی که نزدیک خط مقدم هستند، درمان‌های حیات بخش را دریافت کرده‌اند. ICRC تیم‌های جراحی را به دو بیمارستان در حدیده اختصاص داده و دو مرکز را در عدن و صنعا اداره کرده است. در پاسخ به شیوع وبا، مراکز درمانی تحت حمایت ICRC واحدهای درمانی را راه‌اندازی کرده‌اند که تقریباً به ۸۶۰۰۰ مورد مشکوک رسیدگی کرده‌اند. ضد عفونی و سایر اقدامات به جلوگیری از شیوع مشابه در محل‌های بازداشت کمک کرد. ساکنان آسیب‌پذیر و آوارگان داخلی از ICRC مواد غذایی و سایر مایحتاج دریافت می‌کردند. به دلیل اقدامات مختلف انجام شده توسط ICRC و متخصصین آب، مردم در مناطق شهری و روستایی دسترسی مداوم به آب تمیز داشتند. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از بازداشت‌شدگان در بیشتر بازداشتگاه‌ها نسبت به سال‌های گذشته بازدید کرد. کارکنان بهداشت و درمان زندان با پشتیبانی مادی و فنی ICRC توانایی خود را در ارائه مراقبت‌های بهداشتی اساسی برای زندانیان بهبود بخشید. جمعیت هلال احمر یمن ظرفیت‌های واکنش اضطراری خود را با پشتیبانی ICRC گسترش داد. بقایای انسانی را بهبود بخشید و حمل و نقل اضطراری را برای مراجعه به بهداشت و تخلیه‌های پزشکی فراهم کرد (ICRC Annual Report, 2017: 493).

¹. The International Committee of the Red Cross

به عبارتی، یمن محل درگیری‌های مسلحانه و سایر وضعیت‌های خشونت بار بود. درگیری‌های سنگین که با گلوله باران و حملات هوایی در صعد، تعز و بسیاری از مناطق دیگر همچنان ادامه داشت. خصومت بین ائتلاف نظامی به رهبری عربستان سعودی و حوثی‌ها که در سال ۲۰۱۵ آغاز شد، در پایان سال شدت یافت. در دسامبر، رئیس‌جمهور پیشین که قبلاً با حوثی‌ها همسو بود، در خشونت‌هایی که در پایتخت صنعا رخ داد، کشته شد که این موضوع به عدم قطعیت سیاسی در کشور افزود. گروه دولت اسلامی، القاعده در شبه جزیره عربستان و سایر گروه‌های مسلح در مناطق مختلف این کشور فعال بودند. علاوه بر ایجاد تلفات، جابجایی، از بین رفتن معیشت، آلودگی تسلیحاتی و جنگ‌های طولانی مدت باعث شده بود سیستم‌های بهداشتی و آب و فاضلاب یمن در آستانه فروپاشی قرار بگیرد. زیرساخت‌های کلیدی که به شدت از جنگ آسیب دیده‌اند، کارآیی نداشتند. کمبود منابع - مواد غذایی، سوخت، دارو و سایر ملزومات ضروری پس از فشار ائتلاف در محاصره بنادرشان در نزدیکی مناطق تحت کنترل مخالفان به وجود آمد. بعداً حتی با اندکی آرمش، اجازه ورود کمک‌های بشردوستانه به کشور فراهم شد. ظرفیت‌های ملی برای مقابله با شیوع ویا در ماه مه محدود بود. ازدحام جمعیت و عدم نگهداری در محل‌های بازداشت خطرانی را برای سلامتی زندانیان به همراه داشته است. با وجود همه اینها، مهاجران همچنان به ادامه مسیر خود از طریق این کشور به عربستان یا جاهای دیگر ادامه می‌دهند. بنا بر گزارش‌ها، بسیاری از آنها با رسیدن به یمن دستگیر شدند. در نهایت به دلیل محدودیت حرکات و حملات گذشته به کارگزاران بشردوستانه و مراکز درمانی، تعداد کمی از سازمان‌های بشردوستانه در کشور فعال بودند (ICRC Annual Report, 2017: 494).

۴-۵- عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در یمن در سال ۲۰۱۸

ملاحظات امنیتی به ویژه پس از کشته شدن یکی از پرسنل آن، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را وادار کرد تا کارمندان و تحرکات خود را در یمن به عقب بیندازد. این امر به طور قابل توجهی مانع از توانایی آن در اجرای بسیاری از فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده گردید.

با رو به وخامت تر گذاشتن شرایط امنیتی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بارها و بارها از همه طرفین درگیری خواست تا به حقوق بشر بین‌المللی احترام بگذارند، از غیرنظامیان و زیرساخت‌های غیرنظامی در مقابل حمله محافظت کنند و از دسترسی به خدمات اساسی و کمک‌های بشردوستانه اطمینان حاصل کنند.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از مراکز درمانی که به زنان و کودکان مراقبت‌های مناسب ارائه می‌دهند، پشتیبانی کرد.

آوارگان داخلی و ساکنان بی‌بضاعت به لطف ابتکارات مختلف کمیته صلیب سرخ، مواد غذایی و سایر نیازها را دریافت کرده و دسترسی بی‌وقفه به آب تمیز داشتند. به دلیل ناامنی غالب، مردم اندکی از حمایت از معیشت بهره‌مند شده‌اند.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از بازداشت شدگان - از جمله در زندان‌هایی که به آنها دسترسی پیدا کرده بودند- بازدید کرد و بهزیستی آنها را زیر نظر گرفت. این بازدیدها و فعالیت‌های دیگر

برای بازداشت شدگان به طور نامحدود به حالت تعلیق در آمده بود، اما برخی به تدریج از سر گرفته شدند.

جمعیت هلال احمر یمن با پشتیبانی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون بین‌المللی ظرفیت‌های واکنش اضطراری خود را تقویت کرد. با حمایت کمیته، اجساد بیش از ۵۰۰ نفر را به خانواده‌های مربوطه تحویل داد.

ادعاهای مربوط به نقض حقوق بشردوستانه بین‌المللی گسترده بود. گزارش شده است که هزاران غیرنظامی زخمی و یا کشته شده‌اند و میلیون‌ها نفر آواره شده‌اند. بیشتر مردم نتوانستند نیازهای اساسی خود را برآورده کنند، مواد غذایی و سایر کالاهای اساسی از نظر اقتصادی کمبود داشتند و محدودیت واردات باعث بدتر شدن شرایط می‌شد. سیستم‌های بهداشتی، آب و فاضلاب که قبلاً نیز شکننده بودند، با خشونت طولانی مدت تضعیف شدند. شیوع بیماری یک تهدید مداوم بود و ظرفیت‌های ملی برای مقابله با آنها عملاً وجود نداشت. ازدحام جمعیت و عدم نگهداری در زندان خطرانی را برای سلامتی زندانیان به همراه داشت. همچنین در این مقطع حملات بی‌شماری علیه کارگران و تأسیسات بشردوستانه صورت گرفته بود. چنانچه از مارس ۲۰۱۵ هفت داوطلب جمعیت هلال احمر یمن و سه نفر از پرسنل کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در حین انجام وظایف خود کشته شده‌اند (ICRC Annual Report, 2018: 530).

۴-۶- عملکرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در سال ۲۰۱۹

بیش از دویست هزار نفر از فعالیت‌های ICRC در زمینه آب و فاضلاب بهره‌مند شدند. ۹۱۱۶ زندانی از بهبود شرایط زندگی در سیستم‌های تهویه و فاضلاب و دسترسی به آب تمیز در محل‌های بازداشت بهره‌مند شدند. ۸۴۴,۴۹۶ نفر از جمله آوارگان، انواع مختلفی از کمک‌ها از جمله غذا، کمک‌های نقدی بی‌قید و شرط، اقام ضروری خانگی، کمک‌های کشاورزی و دامداری دریافت کردند. ۳۸۷,۰۱۸ بیمار در ۱۲ بیمارستان تحت حمایت ICRC در ۹ استان تحت مراقبت اضطراری قرار گرفتند.

نتیجه‌گیری

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC) یک سازمان بی‌طرف، منصف و مستقل است که منحصراً مأموریت بشردوستانه آن حمایت از جان و عزت قربانیان جنگ و خشونت داخلی و کمک به آنها است. در شرایط درگیری، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ وظیفه هدایت و هماهنگی فعالیت‌های امدادی بین‌المللی جنبش را بر عهده دارد. همچنین اعتبار حقوق بین‌المللی بشردوستانه را ارتقا داده و به اصول جهانی بشردوستانه توجه می‌کند.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به منظور کمک به افراد آسیب دیده از درگیری‌های مسلحانه به طور سریع و کارآمد و همچنین به حوادث موجود در مناطق درگیر پاسخ می‌دهد؛ زیرا اگر یک کشور در حال جنگ باشد، اثرات یک فاجعه پیچیده می‌شود. شرایط اضطراری غیرقابل پیش‌بینی هستند، بنابراین توانایی واکنش سریع کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بسیار مهم است.

فعالیت‌های این کمیته به نمایندگی از مردم آسیب دیده از جنگ عبارت بود از: الف. پرداختن به خشونت جنسی؛ ب. احترام به قانون؛ ج. تعامل با دارندگان اسلحه؛ د. آموزش و دسترسی؛ ه. همکاری با انجمن‌های ملی؛ و ی. امنیت اقتصادی.

به طور کلی می‌توان فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را به صورت زیر نشان داد:

شکل ۲. فعالیت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در مناطق درگیری

Figure 2. The Activity of the International Committee of the Red Cross in Conflict Areas

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)؛ (Authors, 2023)

شکل ۳. جامعه هدف کمک‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

Figure 3. The target community of the International Committee of the Red Cross

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)؛ (Authors, 2023)

بر این اساس در سال ۲۰۱۴ دولت یمن تحت فشار درگیری شدید داخلی فروپاشید که باعث برانگیختن یک واکنش نظامی منطقه‌ای، یک بحران گسترده بشردوستانه و بی‌ثباتی گسترده جامعه شد. در بجهت این محیط چالش برانگیز، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با همکاری شرکای مختلف محلی از جمله شرکای یمن و سازمان دارالسلام و همچنین مؤسسه صلح ایالات متحده همکاری کرده است تا ظرفیت بازیگران مذهبی و جامعه مدنی را برای حل و فصل اختلافات محلی مقابله با افراط‌گرایی خشونت‌آمیز تقویت کند.

لذا بر اساس یافته‌های پژوهش، داده‌های کلیدی زیر قابل ذکر هستند: اول، یمن همچنان بزرگترین بحران بشردوستانه در جهان است و نمونه‌ای روشن از چگونگی تشدید درگیری مداوم در طول تاریخ طولانی کشور در بی‌ثباتی، توسعه نیافتگی، حاکمیت ضعیف و حاکمیت قانون می‌باشد؛ دوم، درگیری در یمن با نقض شدید و مکرر قوانین بین‌المللی بشردوستانه (IHL)، حقوق بین‌الملل حقوق بشر (IHL) و بی‌توجهی به مردم غیرنظامی مشخص می‌شود. سیاست‌ها و تاکتیک‌های همه جانبه همه طرفین درگیر، کشور را به آستانه قحطی سوق داده، باعث بروز ویا شده و به سرعت در حال سوق دادن کشور به سمت فروپاشی اجتماعی، اقتصادی و نهادی است؛ و سوم، همه طرفین درگیری باید از تعهدات خود طبق حقوق بین‌المللی بشردوستانه و حقوق بین‌الملل حقوق بشر حمایت کنند. دسترسی آسان بشردوستانه به داخل و سراسر یمن را اجازه داده و تسهیل نمایند و همچنین اقداماتی را انجام دهند که امکان احیای فعالیت‌های اقتصادی در این کشور را فراهم نماید.

همانطور که ملاحظه گردید، در خصوص کمک‌های بشر دوستانه سازمان‌های جهانی و کشورهای مختلفی سعی در ارسال کمک‌های نقدی و غیرنقدی خود به این کشور برای مرتفع نمودن بخشی از آسیب‌های وارده به منطقه و مردم داشته‌اند. لذا در این بین یکی از سازمان‌هایی که نقش کلیدی در کاهش آلام جمعیت غیرنظامیان یمنی داشته و همواره در تلاش و کوشش برای ارسال به موقع کمک‌های بشر دوستانه می‌باشد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بوده است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در تلاش بوده است تا به هر طریق ممکن به این افراد گرفتار در جنگ یمن کمک نماید. این کمیته در یمن توانسته است پاسخ خود را با نیازهای رو به رشد در یک محیط بسیار چالش برانگیز تطبیق دهد. این کمیته همچنین پاسخ عملیاتی خود را در چندین حوزه از جمله بهداشت و ایمنی، افزایش داده و با جوامع ملی و فدراسیون بین‌المللی همکاری کرده است تا واکنش نهضت را در زمینه‌های خاص گسترش دهد.

منابع فارسی

۱. امام‌زاده‌ای، م.، شریف شاهی، م.، مقامی، ا.، و احمدی، م. (۱۴۰۱). قابلیت‌های دولت جهانی حق بنیاد در اجرای حداکثری حقوق بشر، فصلنامه مطالعات بین‌المللی، ۱۹(۲)، ۲۱۴-۱۹۵.
۲. پوردانش، س.، غفاری هاشجین، ز.، و باقری دولت‌آبادی، ع. (۱۴۰۱). بررسی علل تداوم بحران یمن بر اساس نظریه ساخت‌یابی، دوفصلنامه جامعه‌شناسی سیاسی جهان اسلام، ۱۰(۲۰)، ۶۴-۲۹.

۳. خورشیدوند، ر. (۱۳۸۸). بررسی نقش مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد (N.G.O) در برقراری نظم و امنیت، دو ماهنامه توسعه انسانی پلیس، ۶(۲۵)، ۴۰-۲۲.
۴. صادقی، ح.، و احمدیان، ح. (۱۳۸۹). دگرگونی جایگاه منطقه‌ای یمن؛ امکانات و چالش‌ها، فصلنامه راهبرد، سال ۱۹(۵۶)، ۲۸۰-۲۵۳.
۵. عباس‌زاده فتح‌آبادی، م.، و رازانی، ح. (۱۴۰۰). بررسی نقش شورای امنیت در بحران یمن (۲۰۱۸-۲۰۱۱)، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، ۱۰(۱)، ۵۱-۳۱.
۶. لطفی، م.، و نورمحمدی، م. (۱۴۰۰). استمرار بحران در یمن و ریشه‌های درونی آن، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، ۱۰(۳)، ۱۳۱-۱۰۷.
۷. محمدی، م. (۱۳۷۳). سازمان‌های غیردولتی: تعاریف و طبقه‌بندی‌ها، فصلنامه مطالعات مدیریت، ۱۱(۴۱-۴۲)، ۲۶۳-۲۴۷.
۸. نیاکویی، ا.، و اعجازی، ا. (۱۳۹۵). واکاوی بحران امنیتی در یمن: علل و زمینه‌ها، فصلنامه تحقیقات سیاست بین‌الملل، ۸(۲۸)، ۶۲-۳۹.

English References

1. Abdullah, M. (2016). The International Committee of the Red Cross in Yemen, Facts & Figures, January-June 2016, www.icrc.org.
2. Alhadheri, A. Alam, S., Ahmed, S., & Alsabri, M. (2023). The crisis, disasters and catastrophes afflicting Yemen and its people, doi: <https://doi.org/10.18502/fem.v7i2.12772>, Published online: 2023-03-12.
3. Chatham House (2023). Yemen crisis: An end in sight?. 22 June, at: <https://www.chathamhouse.org/events/all/research-event/yemen-crisis-end-sight>
4. Clifford, A., Allport, A., Lenarz, J. (2018). A Report by the All-Party Parliamentary Group for Yemen. *Yemen the Continuing Tragedy 22 May*.
5. Congressional Research Service Report (2019). Yemen: Civil War and Regional Intervention, R43960 September 17, Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, at: <https://crsreports.congress.gov>
6. <https://www.securitycouncilreport.org>, (2019).
7. ICRC (2010), Cooperation with the National Societies, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/cooperating-national-societies/overview-cooperation-national-societies.htm>
8. ICRC (2011). Building respect for the law, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/building-respect-ihl/overview-building-respect-ihl.htm>
9. ICRC (2011). Building respect for the law, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/building-respect-ihl/overview-building-respect-ihl.htm>.
10. ICRC (2015), what is Economic Security?

- <https://www.icrc.org/en/document/introduction-economic-security>, 18 JUNE 2015.
11. ICRC (2015). What is Economic Security?. at: <https://www.icrc.org/en/document/introduction-economic-security>, 18 JUNE 2015.
 12. ICRC (2018). Evidence Submission to the APPG Yemen – 2018.
 13. ICRC *annual report*. (2018). ICRC management framework and description of programmes, Vol. I.
 14. ICRC. (2010). Cooperation with the National Societies, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/cooperating-national-societies/overview-cooperation-national-societies.htm>
 15. IDMC (2019). Yemen. 22 January, at: <http://www.internal-displacement.org/countries/yemen>
 16. IFRC (2019). The International Committee of the Red Cross (ICRC) <https://www.ifrc.org/en/who-we-are/the-movement/icrc/>
 17. *International Center for Religion & Diplomacy* (2019), Enhancing the Role of Citizens and Religious Leaders in Yemen's Political Transition, at: <https://icrd.org/programs/mena/yemen>
 18. Loft, F. (2023). Yemen: Conflict and Peace, 2021-2023, ar: <https://commonslibrary.parliament.uk>.
 19. Ojeda, S. (2023). The Kampala Convention On Internally Displaced Persons: Some International Humanitarian Law Aspects, 29(3), *New Challenges of Migration in Africa* (2010), 58-66, Oxford University Press.
 20. Robinson, K. (2023). Yemen's Tragedy: War, Stalemate, and Suffering. *Council on Foreign Relations*, at: <https://www.cfr.org/background/yemen-crisis>
 21. Schmitz, C. (2014). Yemens National Dialogue. *The Middle East Institute*, at: <https://www.mei.edu/content/yemens-national-dialogue>

Translated References to English

1. Abbaszadeh Fathabadi, M., & Razani, H. (2022). Investigating the role of the Security Council in the Yemen crisis (2011-2018). *Journal of Political Studies of the Islamic World*, 10(37), 31-51. **(In Persian)**
2. Abdullah, M. (2016). The International Committee of the Red Cross in Yemen, Facts & Figures, January-June 2016, www.icrc.org.
3. Alhadheri, A. Alam, S., Ahmed, S., & Alsabri, M. (2023). The crisis, disasters and catastrophes afflicting Yemen and its people, doi: <https://doi.org/10.18502/fem.v7i2.12772>, Published online: 2023-03-12.

4. Chatham House (2023). Yemen crisis: An end in sight?. 22 June, at: <https://www.chathamhouse.org/events/all/research-event/yemen-crisis-end-sight>
5. Clifford, A., Allport, A., Lenarz, J. (2018). A Report by the All-Party Parliamentary Group for Yemen. *Yemen the Continuing Tragedy 22 May*.
6. Congressional Research Service Report (2019). Yemen: Civil War and Regional Intervention, R43960 September 17, Jeremy M. Sharp Specialist in *Middle Eastern Affairs*, at: <https://crsreports.congress.gov>
7. Department of Education of the Red Crescent Youth Organization (2012). *International Red Cross and Red Crescent Movement (special for trainers)*, Tehran: 4th edition. **(In Persian)**
8. <https://www.securitycouncilreport.org>, (2019).
9. ICRC (2010), Cooperation with the National Societies, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/cooperating-national-societies/overview-cooperation-national-societies.htm>
10. ICRC (2011). Building respect for the law, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/building-respect-ihl/overview-building-respect-ihl.htm>
11. ICRC (2011). Building respect for the law, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/building-respect-ihl/overview-building-respect-ihl.htm>.
12. ICRC (2015), what is Economic Security? <https://www.icrc.org/en/document/introduction-economic-security>, 18 JUNE 2015.
13. ICRC (2015). What is Economic Security?. at: <https://www.icrc.org/en/document/introduction-economic-security>, 18 JUNE 2015.
14. ICRC (2018). Evidence Submission to the APPG Yemen – 2018.
15. ICRC *annual report*. (2018). ICRC management framework and description of programmes, Vol. I.
16. ICRC. (2010). Cooperation with the National Societies, at: <https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/cooperating-national-societies/overview-cooperation-national-societies.htm>
17. IDMC (2019). Yemen. 22 January, at: <http://www.internal-displacement.org/countries/yemen>
18. IFRC (2019). The International Committee of the Red Cross (ICRC) <https://www.ifrc.org/en/who-we-are/the-movement/icrc/>
19. Imamzadei, M., Sharif Shahi, M., Maggi, A., & Ahmadi, M. (2022). Capabilities of the world government of fundamental rights in the maximum implementation of human rights. *International Studies Journal*, 19(2), 195-214. **(In Persian)**

20. *International Center for Religion & Diplomacy* (2019), Enhancing the Role of Citizens and Religious Leaders in Yemen's Political Transition, at: <https://icrd.org/programs/mena/yemen>
21. Khursheed Vand, R. (2008). Investigating the role of non-governmental organizations (N.G.O) in maintaining order and security. *Two Monthly Police Human Development*, 6(25), 22-40. **(In Persian)**
22. Loft, F. (2023). Yemen: Conflict and Peace, 2021-2023, ar: <https://commonslibrary.parliament.uk>.
23. Mohammadi, M. (1994), Non-Governmental Organizations (NGOs): Definitions and Classifications, *Management Studies Quarterly*, 11(41-42), 247-263. **(In Persian)**
24. Niakoui, A., & Ejazi, E. (2015). Analyzing the security crisis in Yemen: causes and contexts, *International Policy Research Quarterly*, 8(28), 39-62. **(In Persian)**
25. Ojeda, S. (2023). The Kampala Convention On Internally Displaced Persons: Some International Humanitarian Law Aspects, 29(3), New Challenges of Migration in Africa (2010), 58-66, Published by: Oxford University Press.
26. Pourdanesh, S., Ghafari Hashjin, Z., & Bagheri Dolatabadi, A. (2022). Investigating the reasons for the continuation of the crisis in Yemen based on the theory of construction. *Journal of Political Sociology of the Islamic World*, 10(20), pp. 29-64. **(In Persian)**
27. Robinson, K. (2023). Yemen's Tragedy: War, Stalemate, and Suffering. *Council on Foreign Relations*, at: <https://www.cfr.org/background/yemen-crisis>
28. Sadeghi, H., & Ahmadian, H. (2009). The transformation of Yemen's regional position; Possibilities and Challenges, *Strategy Quarterly*, 19(56), 253-280. **(In Persian)**
29. Schmitz, C. (2014). Yemens National Dialogue. *The Middle East Institute*, at: <https://www.mei.edu/content/yemens-national-dialogue>

